

Høringsoppsummering

1. Type høringsinstans.

Privatperson

2. Navn på høringsinstans.

Ragnhild Strauman

3. Bispedømmetilhørighet.

Sør-Håloganland

4. Har du kommentar til kapittel 1: Innledning

Det er naturlig at innledningen forbereder leseren på hva den nye planen skal inneholde. Disposisjonen er bra, og det er fint at avsnitt fire peker på hovedinnholdet i hvert kapittel. Avsnitt tre og fem er upresise, og kunne med fordel vært tydeligere med tanke på hva de egentlig skal formidle. Jeg konkretiserer gjerne litt mer:

Avsnitt tre begynner med en påstand, som det kanskje kan stilles spørsmålstegn ved. Den norske kirke har nådd flere barn og unge – i forhold til hva? Og hva menes med de neste setningene når breddeperspektivet settes opp mot «annet arbeid som også berører kirkelig undervisning og læring»? Det kan i hvert fall virke uklart hva forfatteren ønsker å si med dette avsnittet siden «breddeperspektivet» lett kan kobles opp mot begrepet «breddetiltak».

En pedagogisk grunnlagstenkning kan innebære at kirkelig undervisning og læring handler om hvordan vi gjennom alt vi gjør for å utføre vårt oppdrag som kirke (jfr. misjonsbefalingen) samvirker for at barn, unge og voksne skal få kjennskap til og kunnskap til kristen tro. Noe av trosopplæringsutvalgets anbefalinger gikk ut på at det er behov for «[...] i enda større grad å se sammenhenger mellom kirkens undervisning og kirkens andre hovedoppdrag, slik som for eksempel diakoni, gudstjenesteliv, forkynnelse og kirkemusikk og kultur» (s.4). Fra et dannelsespedagogisk perspektiv er helheten et svært viktig moment. Hvordan sammenhengen mellom spesifikke undervisningsaktiviteter og aktiviteter med elementer av kirkelig undervisning og læring balanseres, vil være avgjørende for at planen blir et godt verktøy. Dette kunne kanskje signaliseres enda tydeligere i innledningsdelen?

Når det gjelder avsnitt fem: Hva som er det helt grunnleggende for Den norske kirkes undervisning og læring kan kanskje også diskuteres i denne sammenhengen. Troen på at mennesket er skapt i Guds bilde, at det er formbart, men også har rett til selvbestemmelse, er også grunnleggende for synet på kirkelig undervisning og læring. Det vil alltid være en tosidig sak og en samhandling mellom den som underviser og den som lærer. At barn har rett til tanke-, samvittighets- og religionsfrihet (FNs Barnekonvensjon, § 14) er også et viktig moment, som kanskje kan nevnes?

5. Har du kommentar til kapittel 2: Teologisk grunnlag for kirkelig undervisning

og læring

Det teologiske grunnlaget beskrives med utgangspunkt i misjonsbefalingen, dåpen, de tre trosartiklene og velsignelsen (sivdnidit). Dette kapittelet kunne med fordel vært mer konsentrert, med en tydeligere veiledning for hvilke spesifikke temaer undervisningen skal inneholde. Den som leser teksten, bør på en enkel måte få hjelp til å peke ut grunnpilarene i Den norske kirkes teologi, samt se dette i relasjon til den kirkelige undervisning som styrt aktivitet og aktivitetene som inneholder kirkelig undervisning og læring på ulike vis.

Det virker for øvrig umotivert med mange normative setninger, og spørsmålene som stilles i tredje avsnitt under delkapitlet «Jesus Kristus, vår frigjører» (s. 5) virker malplassert. Kapitlet får av og til karakter av å være en artikkel istedenfor et plandokument.

6. Har du kommentar til kapittel 3: Å leve og vokse: Innhold i kirkelig

undervisning og læring

Trosopplæringsutvalgets vurdering var å beholde hovedelementene livstolkning, tro og tradisjon og tro i praksis. Jeg stiller meg spørrende til at den nye planen inneholder en endring av de tidligere hovedaspektene i trosopplæringsplanen, ikke minst fordi dette er aspekter som også er teoretisk forankret gjennom hele trosopplæringsreformen og i forrige trosopplæringsplan. Dette er aspekter som er godt innarbeidet, og som tydeliggjør viktige hovedpilarer, uten at dette ekskluderte hverken bibel, tekst og fortolkning eller kultur. Jeg har fulgt trosopplæringsreformen helt fra første forsøksperiode, og gikk grundig inn i hovedelementene i mitt eget doktorgradsarbeid. Det var ikke vanskelig å finne en logikk mellom de tre elementene. Nå har riktignok noe av evalueringsforskningen (feks. KIFO-rapport 2012:3) fått fram at livstolkning og livsmestring ikke virket godt implementert i trosopplæringsplanene. Det har allikevel vært mulig å se en god sammenheng mellom disse tre, slik som for eksempel i lærerveiledningen til Konfirmantbibelen (Verbum, 2015).

Forholdet mellom de nye hovedelementene virker uklare. Og hvorfor ikke la «Bibel, tekst og fortolkning» være innenfor det tidligere aspektet «Kirkens tro og tradisjon»? Å ha et eget element som heter bibel, tekst og fortolkning kan muligens bidra til å forsterke skillet mellom ulike former for kirkelig undervisning og læring. Både undervisning, diakoni, kirkemusikk og kultur kunne uproblematisk plasseres inn i de tidligere hovedelementene, noe som heller kunne blitt utviklet videre for den sammenhengende trosopplæringsutvalget ba om, isteden for å fjernes. Kort sagt: Behold hovedelementene, slik de beskrives nåværende trosopplæringsplan!

Dersom det nye forslaget til hovedelementer opprettholdes, bør sammenhengene mellom dem uansett komme bedre frem. Det vil også være naturlig å gi større vekt på den immaterielle kulturarven. Et delkapittel om kultur og tradisjon kan vanskelig utelukke en spesifikk benevnelse av kirkemusikken som en svært vesentlig del av den immaterielle kulturarven (jfr. KM 11/18). Kunst- og kulturuttrykk bør i kirken absolutt knyttes an til tradisjon og de historiske røttene, men tilnærmingen til kirkekunst, kirkemusikk og salmesang skapes i selve opplevelsen her og nå. Kanskje kunne «kirkens kultur og tradisjon» byttes ut med «Kirkens kunst og kultur», med følgende aspekter: 1) Den visuelle med all symbolikk og kunst i kirkerommet, 2) Den fysiske med kunstuttrykk som praktiseres; feks. gjennom å synge eller

spille et instrument, 3) Den auditive; ordene og /eller musikken vi lytter til og 4) Den byggetekniske; med kirkebygget, arkitekturen og kirkeorglet m.m.

I delkapitlet Kristen tro i praksis antydes det praktiske forslag til hvordan den kristne praksisen kan praktiseres og læres. Hvorfor ikke ha med noen praktiske elementer også under kirkens kultur og tradisjon? Hvordan skal denne undervisningen se ut? Hvordan inkluderer vi kildene for identitet og tro, livstolkning og livsmestring hos barn? Å undervise om dette er én ting, men skal kirkens kultur og tradisjon oppleves relevant for «mennesker gjennom livet» (som det står i innledningen til kapittel 3), så kan det være nyttig med en konkretisering rundt dette. Hvordan ser en slik undervisning og læring ut, som ikke bare handler om å kjenne til kunsten, musikken og kulturen, men faktisk bidrar til faktiske opplevelser og betydning for menneskene som møter kirkens undervisning?

Det er videre veldig bra at kor, annen sang, drama, dans og skapende aktiviteter nevnes under delkapitlet «Kristen tro i praksis»! I tillegg til å utvikle og oppleve varierte uttrykksformer, så kunne kanskje ordet «ferdigheter» vært nevnt? Hvis barn og unge skal utvikle en kunstnerisk uttrykksform, så handler det også om å tilegne seg ferdigheter for å kunne utøve kunsten. Dette er også en naturlig del av barn, unge og voksnes «livstolknings- og livsmestringsbagasje» i et trosoperspektiv.

7. Har du kommentar til kapittel 4: Å være og å lære: Pedagogisk

grunnlagstenkning og læringssyn

Det beskrives innledningsvis at læring skjer gjennom fellesskapet, gjennom rom og gjennom gudstjenestene. Jeg savner beskrivelsen om at læring også skjer individuelt og at det skjer gjennom ulike aktiviteter, som for eksempel søndagsskole, speidergrupper og gjennom korvirksomheten. Kapitlet har sterkt fokus på fellesskapslæring, med et sterkt mangfolds- og fellesskapsperspektiv, og ordet danning/dannelse nevnes ikke med ett ord.

Dannelsespedagogiske perspektiver kunne med fordel ha vært trukket tydeligere inn i planen, for å underbygge - eller overbygge - forholdet mellom kirkelig undervisning og læring.

Det oppleves svært positivt at begrepet «trosopplæring» er endret til «Kirkelig undervisning og læring». Dette åpner opp for det gjensidige samvirket mellom «læreren»-, «læringsstoffet» og «eleven». Undervisning inneholder et læringsstoff, som det skal undervises i på en slik måte at «eleven» tar det til seg, og gjør det til sitt eget. I den kirkelige undervisningen tilligger det læreren/lederen et viktig ansvar i vekslingen mellom det vi skal legge frem av kunnskap, opplevelser, ferdigheter og praksis og «elevens» frihet til å bestemme selv hva det vil beholde og ta til seg: «På den ene siden er barnet formbart og har behov for å lære, og på den andre siden skal barnet føle frihet til å selv ta sine valg, tenke kritisk og forholde seg til innholdet i det som læres» («Bruk av salmer og sanger i Den norske kirkes trosopplæring», Strauman 2021, s. 91).

I delkapitlet «Kirkens undervisnings- og læringsoppdrag i et livssynsåpent og mangfoldig samfunn» kunne denne pedagogiske vinklingen bidratt med et nyttig perspektiv; friheten til tro, menneskets formbarhet og rett til selvbestemmelse. Kirken må være tydelig på hva den kristne troen bygger på, men må samtidig forholde seg til et religiøst mangfold og ulike veier til tro.

I siste avsnitt i dette kapitlet står det noen ord om samhandling mellom det kirkelige undervisnings- og læringsfeltet med andre fagfelt, og musikkpedagogikk nevnes som ett av disse fagfeltene. Umiddelbart tenker jeg som kirkemusiker, at det handler ikke bare om samhandling, men om musikkpedagogikk som et eget kirkelig undervisnings- og læringsfelt. Musikkundervisning og – læring i Den norske kirke ER også kirkelig undervisning og -læring. I trosopplæringsutvalgets rapport står det at «Utvalget vil særlig løfte fram musikkens rolle og plass i det pedagogiske arbeidet i Den norske kirke. Musikkpedagogikk bør gis en større og enda mer gjennomtenkt plass i kirkelig undervisning og læring. [...] Kirkemusikken bør være en av pilarene i kirkelig undervisning og læring og samtidig forstås som eget felt» (s. 36). Kan dette fanges opp på en tydeligere måte i den overordnede planen, ville det vært et svært viktig og riktig grep.

8. Har du kommentar til kapittel 5: Likeverdig deltagelse og medvirkning

Ingen kommentar.

9. Har du kommentar til kapittel 6: Samisk kirkeliv: likeverdig og livskraftig

Det er veldig bra at samisk kirkeliv inkluderes godt i den nye planen for kirkelig undervisning og læring. Dette kapitlet kunne kanskje gitt bedre svar på hvordan menighetene kan implementere de samiske perspektivene på en slik måte at Den norske kirke ikke begår ny urett overfor samene?

Mer av dette kan med fordel inngå som en naturlig del av kirkelig undervisning og læring, også i de andre kapitlene. Den samiske salmesangtradisjonen innebærer en helt egen tilnærming til det å synge salmer enn det som er «normalen», og dette fordrer kompetanseutvikling blant ansatte som jobber med kirkelig undervisning og læring.

10. Har du kommentar til kapittel 7: Samarbeid om kirkelig undervisning og

Læring

Når det gjelder delkapitlet «Samarbeid med organisasjoner»: Samarbeidet med frivillige organisasjoner vil riktignok være en ressurs for menighetens eget arbeid, men det er viktig at samarbeidet bidrar til å styrke kvalitet og innhold i kirkelig undervisning og læring. Båsene er ikke riktig så avgrenset, som planen legger opp til. I praksis kan det fungere slik at et av kirkens barnekor er medlem i en organisasjon for å kunne utløse Frifondsmidler. Det har et eget styre og egen økonomi for virksomheten, men anses allikevel som menighetens eget arbeid, det «eies» av menigheten selv og ledes for eksempel av kateketen. Det er viktig at DnK, både lokalt og nasjonalt, har hånd om kvalitet og innhold i kirkelig undervisning og læring, og at den faglige og pedagogiske ledelsen av aktiviteten ikke overlates til ufaglærte ressurser. Dette delkapitlet bør i hvert fall formuleres på en slik måte, at kirken ikke fraskriver seg korarbeid som en vesentlig del av kirkens eget ansvar for å styrke kirkesangen og ivareta og videreutvikle kirkemusikk- og salmesangtradisjonen. Samarbeidet med frivillige organisasjoner har mange fasetter, og planen bør ikke inneholde avgrensninger, men heller vise mulighetene.

11. Har du kommentar til kapittel 8: Lokalt planarbeid

Ingen kommentar

12. Har du andre kommentarer til planen

Den norske kirke har nå en gylden mulighet til å sette ord på hvordan musikkundervisning og -læring kan bli mer enn et samhandlingsfelt. Kirkemusikkfeltet kan ha en rolle som egen premissleverandør innenfor kirkelig undervisning og – læring, selv om det kan kreve styrket religionspedagogisk kompetanse hos kirkemusikeren, og styrket musikkpedagogisk kompetanse hos religionspedagogen. Kirkemusikk og korarbeid er generelt underkommunisert som kirkelig undervisningsfelt i den overordnede planen.

Planen kunne kanskje også tatt med et punkt som beskriver at samarbeid med kulturskoler, kunstnere, arkitekter og historikere kan skape bevissthet rundt bygg, interiør, kunst og utsmykking. Når det gjelder kirkemusikken og salmene, har det historisk sett alltid vært en viktig del av innholdet i trosopplæringen; her handler det imidlertid ikke bare om kognitiv kunnskap, men også om praktisk kunnskap og undervisning i sang og musikk. Pipeorgelet som en del av kirkens interiør, kunst og utsmykking, har ikke bare en visuell funksjon, men også en auditiv funksjon. Gjennom undervisning i orgelspill, er det kort vei til selv å skape kunst gjennom dette interiøret. Undervisning som relateres til kirkens kultur og tradisjon kan styrkes gjennom den kirkemusikalske virksomheten, som kirken selv kan stå for gjennom pedagogisk kompetanse hos kirkemusikeren. Sangundervisning og – læring kan også skape gode og nære kunstneriske opplevelser, både hos dem som selv lytter og hos dem som synger. Skal kirken bevare sin sangkultur og salmetradisjon, samtidig som både bibeltekster læres og troen praktiseres, kan dette skje gjennom kirkens egen sang- og musikkundervisning, gjennom korarbeid og gjennom orgelspill. Kirkemusikken kan bli et spennende utviklingsfelt innenfor kirkelig undervisning og læring, med et stort potensial for samskaping, nyskaping og gode opplevelser som åpner kirken for flere.

13. Av hensyn til forenkling vurderes det om Kirkerådet kan vedta de seks ulike

rammeplanene under overordnet del. Hva mener du om dette?

- Kirkerådet kan vedta rammeplanene
- Rammeplanene bør vedtas av Kirkemøtet

Rammeplanene bør vedtas av Kirkemøtet

14. Har du utdypende kommentar til spørsmål 13

Det er viktig at den nye planen blir godt forankret og får en grundig behandling i kirkemøtet.